

πίκα

Πέμπτη, 23 Φεβρουαρίου 2012
5:39 πμ

Σημασία

1. Αρχαίο νύσσον ^α όπλο πάνω σε κοντάρι (συνήθως από οξιά, 4-5 m). Καταλήγει σε πλατειά και μυτερή σιδερένια ακίδα. Η λέξη απαντάται για πρώτη φορά στο Μακιαβέλι όταν μιλάει για Γερμανούς και Ελβετούς.
2. Ένα από τα χρώματα της τράπουλας (παιγνιόχαρτων). Συν. [μπαστούνι](#) πχ. ντάμα πικά η ντάμα μπαστούνι. Ο Αλέξανδρος Πούσκιν έγραψε ένα διήγημα με τίτλο [Ντάμα Πικά](#) (Пиковая дама Ντάμα Πικά) και όπερα του Πιότρ Ιλιτς Τσαϊκόφσκι βασισμένη στο ομώνυμο Διήγημα του Πούσκιν. Ο ρήγας πικά είναι ο Βασιλιάς **Δαβίδ**, (οι λοιποί: Ρήγας κούπα ο Καρλομάγνος, ρήγας σπαθί ο Μέγας Αλέξανδρος και ρήγας καρω ο Ιούλιος Καίσαρας).
3. Το σκωπτικό πείραγμα
4. Το πείσμα, ο θυμός που έχει κάποιος λόγω ενοχλήσεως, άχτι

α) **Νύσσον** αυτό που τρυπάει > νυγμός (τσιμπημα)

Ετυμολογία

Συνώνυμα

ακόντιο

ο αρχαίος **κοντός** βλητικό όπλο νύσσον. Το α εδώ είναι επιτατικό. Διαφέρει από το Δόρυ γιατί το ακόντιο βάλλεται, πετιέται (πβλ., Ακοντισμός, εξακοντίζω, υπερακοντίζω κ.τ.ο. και το επίρρ.. **Κοντά = πλησίον, εγγυς** που σημαίνει εις **κοντού βολήν** όσο μπορεί να φθάσει το ακόντιο όταν το πετάμε. Ανάλογο **λίθου βολή**)

Την σημασία του επιθετου **κοντός**=βραχύς συνανταμε στα Φυσιογνωμικά του Αδαμαντιου του Ιουδαίου (ή Adamantius Physiognomonicus [Adam.]) συγγραφέα του 4ου μ.Χ, αιώνα.

Adamantius Judaeus Med., Physiognomica. {0731.001} close

(20.) Χεῖρες ἀπαλαὶ καὶ μαλθακαὶ εὐφυοῦς πρὸς ἀνδρός· αἱ δὲ σκληραὶ ἅμα μεγέθει ἀνδρεῖον μὲν, δυσμαθῆ δὲ εἶναι δηλοῦσι. χεῖρες πάνυ κολοβαὶ μωρίας σημεῖον, εἰ δὲ εἶεν παχεῖαι, καὶ μιαρίας· στεναὶ δὲ καὶ λεπταὶ ἀρπακτικώταται. παχεῖαι χεῖρες **κοντούς** (5) ἔχουσαι τοὺς δακτύλους κλεπτίσταται. μικραὶ δὲ πάνυ χεῖρες πανουργίας καὶ κλεπτοσύνης σημεῖον. λεπταῖς δὲ καὶ σκολιαῖς χερσὶ φλυαρίαν καὶ γαστριμαργίαν τεκμαίρου.

Αλαμπάρντα

Ιταλικά alabarda ισπανικά alabarda; Γαλλικά halberde Γερμανικά hellebarde (παρήχθη από το Γαλλικό και αυτό από το μsn. Γερμανικό HELMBARTE σύνθετο από το HELM HALM(E) κοντάρι και BARTE (συγγ.. BARTHE) τσεκούρι, δηλ. τσεκούρι πάνω σε κοντάρι, πιθανή ετυμολογία και από το αραβικό EL-HARBET είδος λόγχης Νύσσον και τέμνον όπλο που αποτελείται από ένα μακρύ κοντάρι, που έχει στην κορυφή του ένα σιδερένιο εξάρτημα παρόμοιο με ένα τσεκούρι. Ως εκ τούτου χρησιμοποιήθηκε για να τρυπάει και να κόβει.

βακτηρία

βλ. μπαστούνι

βάκτρον

βλ. μπαστούνι

βάρα,

βλ. [αβάρα](#)

γάντζος

It. gancio < πιθ. από το Ελληνικό γαμφός ή το καμπτός, κάμπιος. VELI

δόρυ

βαρύτερο από το ακόντιο αλλά όμοιο σε σχήμα δεν το πετούσαν αλλά με αυτό τρυπούσαν οι πεζοί στρατιώτες της αρχαιότητας.

Φραση: **Η αιχμή του δόρατος** = το βασικότερο όπλο μιας στρατηγικής, μιας επιθετικής πολιτικής. Π.χ. Τα κοινοτικά προγράμματα αποτελούν, για την ελληνική οικονομία, την αιχμή του δόρατος. Χρησιμοποιείται πολλές φορές αυθαιρετα και λανθασμενα.

κοντός

Στα μεσαιωνικά κείμενα **κοντάριον** ή **κοντάριν** ή **κοντός** ή **κόνταξ** ή **κοντάκιον**

Παράγωγα

Κόνταξ : Κυντανός Κόνταξ ο Λατινικός Quintanum contum

Κονταράτος ή **κοντάτος** : στρατιώτης οπλισμένος με κοντάρι. Οι κονταράτοι ήταν ιδιαίτερο σώμα του Βυζαντινού στρατού. Σήμερα υπάρχει επώνυμο Κονταράτος.

Κονταρέα το κτύπημα με κοντάρι

Κονταροκτύπημα = βλ. γκινόστρα.

Κοντάκιον : Ειλητάριο, τόμος περγαμηνής τυλιγμένος πάνω σε κοντάρι. Στη λειτουργική: βραχύς ύμνος μιας εορτής τυλιγμένος σε ειδικό κοντάκιο-ειλητάριο. Πβλ. ΦΡ κοντός ψαλμός αλληλουια. Τα περισσότερα κοντακία συνέγραψε ο Άγιος Ρωμανός επι Αναστασίου ^{315.679 [694]}

κοντάρι

βλ. ακόντιο

Από το αρχ ουσιαστικό κοντός υποκ. κοντάριον > α (επιτατ) + κονταριον > κοντάρι

Ενδιαφέρον και το ρήμα **ΚΟΝΤΕΥΩ**

ΚΟΝΤΕΥΤΩ (γρ. Κοντεύω), σιμόνω, πλησιάζω, έγγίζω,
οιον, ΒΧ,

Όταν δέ ηύρε τον καιρόν, κοντεύγει τον και λέγει,
Κρυφά και συντυχαίνει τον, μή την άκουση άλλος·
Αυκράσου, καταγνώρισε, Βέλθανδρε, α σε λέγω.

Εσήμαινεν άκόμη, Συντέμνω (abréger), ολον ΘΚ,

Λοιπόν κοντεύω τά πολλά, σρέφομαι ζούς Ούγκλίζους.

Του Κοντεύω (άπό το Κοντός) ή κυρία σημασία έπρεπε να ήναι ή αυτή και του Κονταρεύω, κτυπώ με κοντάριον· και εις ταύτην το έμεταχειρίζοντο οί Γραικορωμαίοι. Έπειτα κατήντησε να σημαίνη το πλησιάζω (s'approcher), ώς και το atteindre των Γάλλων σημαίνει και το Κτυπώ εις σκοπόν τινα, και το προσεγγίζω τί. Λέγομεν, Έκόντευσα (faillir) γά χάσω τον νοῦν μου, ήγουν, έπλησίασανά χάσω, ή παρ'όλιγον έχασα τον νοῦν μου.

Άντι του δευτέρου σημαιομένου (του Συντέμνω) σημερον δέν λέγομεν Κοντεύω, αλλά συνθέτως Κοντολογώ, βραχυλογώ, και το επιρρήματικόν, Είς κοντολογίαν (pour finir, pour couper court).

Από όπου και το **κοντολογις** (επιρρ.= εν συντομία, συνελλοντι ειπειν)

ΚΟΝΤΟΣ. Εἰς τοὺς παλαιούς ἐσήμαινε τὸ Κοντᾶριον· εἰς ἡμᾶς ἐγένεν ἐπίθετον, σημαῖνον τὸν βραχὺν (court) πρὸς διάκρισιν τοῦ μακροῦ (long), Κοντὸς τὸ σῶμα, τὰ σκέλη, τὰ χέρια. Κοντὰ ἐπίρρ. πλησίον (près). 2) σχεδὸν (presque). Καὶ τοῦτο σημαίνει εἰς πολλὰ σύνθετα, οἷον

Κοντοπισεύω (croire presque) καὶ Κοντοσώνω (arriver presque). Ζ. Σώνω.

ΚΟΝΤΟΣΚΑΔΙΝ. Ζ. Ῥάσσω. Ἴδε καὶ Δουκάγγ. σελ. 799.

ΚΟΝΤΟΣΟΝΩ. Ζ. Κοντὸς, καὶ Σώνω.

6/9/2012 4:32 μμ 9359.196-7 [324-325]

Screen clipping taken: 6/9/2012 4:31 μμ

λόγχη

Κυριολεκτικά σημαίνει την σιδερένια αιχμή χωρίς το ξύλινο μέρος. (πβλ. Η αγία λόγχη) Κατά συνεκδοχήν νοείται και όλο το όπλο. Κατά το 19ο αιώνα αντί στείλεου η σιδερένια λόγχη αρμόζονταν πάνω στο τυφέκιο κατά περίπτωση. πβλ. πρόσταγμα εφ' όπλου λόγχη και λογχομαχία.

Ἦλθεν, εἶδε και ἐνίκησε κατά το σύνηθες ο ἄμαχος αυτοκράτωρ (ο ευσεβής Κάρολος, ὅστις καιτοι μη εξεύρων να γράφη, ἐγνωρίζεν ὁμως την κλασικήν αρχαιότητα) διὰ της λόγχης ἐκείνης, ἣν κατά τους Ευαγγελιστάς ἐβύθισεν ο Ρωμαῖος στρατιώτης εἰς του Σωτήρος την πλευράν.

Εμμ. Ροίδης - Πάπισσα Ιωάννα 9380.19

λογχοδρέπανο.

Ἐν τω μεταξύ οί της κάτω ειλασίας [ερέται](#) με τα λογχοδρέπανά των προσεπάθουν να τρυπήσουν τα πλευρά του εχθρικού πλοίου ή να κόψουν τούς πόδας των εχθρικών ερετών.

165.129

μπαστούνι

Το μπαστούνι από το Ιταλικό **bastone** Πορτογαλικά Bastão, Γαλλικά **bâton***. Κάποιοι το ετυμολογούν από τη ρίζα ΒΑC του λατινικού BACULUM που προέρχεται από το ελληνικό ΒΑΚΤΡΟΝ > ΒΑΚΤΗΡΙΑ > ΒΑΚΤΗΡΙΟΝ>ΒΑΚΤΗΡΙΔΙΟΝ που είναι παράγωγα του Ελλ. Βαίνω, μελλών βήσω υπάγω, πηγαίνω.

Πάντως υπήρχε το λατινικό **contus pedadis** (κοντάρι για το πόδι = μπαστούνι, βακτηρία). Λέξη όμως που χρησιμοποιείτο μεταφορικά για το πέος πβλ. Παλούκι και ΦΡ πήδηξε πολλά παλούκια.

Κυριολεκτικά μπαστούνι σημαίνει: στήριγμα για να προχωρώ. Άλλοι, οι σωστότεροι, το ετυμολογούν από την ρίζα ΒΑΣΤ > Βαστάζειν, Βαστώ: αυτό που βαστάμε για να περπατήσουμε ή και για να επιτεθούμε η να αμυνθούμε.

Με την βακτήρια του οι Οιδίποδας σκότωσε τον πάτερα του Λάιο και όταν ο Χάρων απειλούσε τον Μένιππο για να του δώσει τα πορθμεία ο Μένιππος απαντούσε : «καγω τη εμη βακτηρία πατάξας διασχίσω σου το κρανίον».

βλ. ράβδος, [πίκα](#)

Μπαστούνι είναι ένας σχεδόν οριζόντιος ιστός (το αρχ δοράτιο)

που προεξέχει στην πλήρη των ιστοφόρων

*Bâtonette

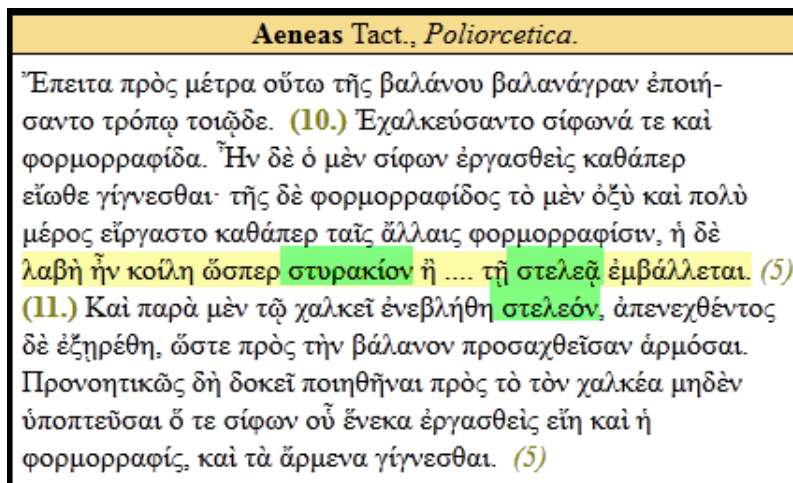
Λεπτό ραβδί με μικρό κομμάτι βαμβακιού τυλιγμένο στην άκρη για το καθάρισμα των αυτιών.

πεσκαδούρος

Βάρα για βάρκες (από το Ιταλικό **pescatore**= ψαράς < ρήμα **Pescare** = ψαρεύω < Λατ **piscare** < piscis =ψαρι > **πσιίνα** αρχικά ιχθυοτροφείο)

στειλεός

Συνήθως αναφέρεται στο ξύλινο μέρος όλων των σπλών και εργαλείων κν.**στειλιάρι**
Κτύπημα με το στειλιάρι (Φράση: ένα στειλιάρι ξύλο) ήταν ο αρχαίος τυμπανισμός (από το τύπτω).
Συν. **Στύραξ** (λατ. Storax) και συνηθ. Το υποκοριστικο **στυράκιον**
Ο **styrax** και **storax** είναι ρητηνοφόρο δένδρο (
Kingdom: Plantae,Angiosperms
(unranked): Eudicots
(unranked): Asterids
Order: Ericales
Family: Styracaceae, : Styrax
) και κατά συνεκδοχήν λεγεται και το κοντάρι που είναι καμωμενο από το ξυλο αυτου του δένδρου.

Πλαταιῶν τις τὰς πύλας ἧ ἔσῃλθον καὶ αἵπερ ἦσαν μόναι ἀνεωγμένοι ἐκλήσε **στυρακίῳ** ἀκοντίου ἀντὶ βαλάνου χρῆσάμενος ἐς τὸν μοχλόν, ὥστε μηδὲ ταύτη ἐξοδὸν ἔτι εἶναι

Θουκιδίδου ιστοριαί 2.4.3.3

Λικτορες ή ραβδούχοι

		
ΡΑΒΔΟΥΧΟΣ	ΦΑΣΙΟ	LICTOR

Οι **λίκτορες** των ρωμαίων ήταν οι φουσκωτοί, οι γορίλλες της εποχής. Έφεραν τις φάσκες (δέσμες ράβδων) που απωθούσαν τον κόσμο στην αγορά φωνάζοντας : "τόπο για τον ευγενή πατρίκιο Μάρκο Βινίκιο". Με τις φασκές αυτές συμβόλιζαν την ενότητα και ισχύ της Ρώμης. Μετέπειτα συμβόλιζαν την πολιτική ιδεολογία του εθνικοσοσιαλισμού στην Ιταλία : το Φασισμό. Οι έλληνες Ιστορικοί τους ονομάζουν ραβδούχους.

μαγκούρι ή μαγκούρα

ΚΟΡΑΗ - ΑΤΑΚΤΑ ΤΟΜ 2 9359.228 [364]

ΜΑΓΚΟΥΡΙΝ. Ὁ Ποιητὴς ΘΚ λέγει ,

Ὁ κύρις βλέπει τὸ παιδί, καὶ τὸ παιδί τὸν κύριον,
Ἄφωγοι δίχως ὁμιλίαν διαβαίνουν τὸ μαγκούριν.

Καὶ πάλιν ὁ αὐτός ,

Ὡ Βλαχία πολὺθλιθῆ, Σερβία πονεμένη,
Θυμείσθε ταῖς αἰχμαλωσίαις Οὐγκρία λυπημένη,
Τῶν μαγκουρίων τὰ δέματα θλιμμένοι πονεμένη.

Τοὺς αὐτοὺς στίχους φέρει καὶ ὁ Δουκάγγιος (σελ. 848), ἀλλὰ χωρὶς νὰ μᾶς ἐξηγήσῃ τὸ Μαγκούριν. Ὁ ποιητὴς λαλεῖ περὶ τῆς ἐλευσίτης ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἀνωτέρω (σελ. 44.) εἶπε περὶ τῶν αὐτῶν τούτων αἰχμαλώτων ,

Πλούσιες πτωχῆς ἀνάκατα μὲ τὸ σκνήθιμες,

ἐδῶ λέγει « Τῶν μαγκουρίων τὰ δέματα. » Πιθανὸν λοιπὸν, ὅτι σχοινίον ἢ λωρίον τί, χρήσιμον καὶ εἰς δεσμὸν καὶ εἰς μασίγωσιν, ἦτο τὸ Μαγκούριον. Ἴσως ἀπὸ βάρβαρον τινὰ λέξιν τοῦ παρακαμάζοντος Λατινισμοῦ *Manucorium*, (ὡς νὰ ἔλεγεσ *Χειροδόριον*), ἀπὸ τὸ *Manus* (χειρ) καὶ τὸ *orium* (δορά, δέρμα, λωρίον). Παρομοίαν τινὰ λέξιν βαρβαροσύνθετον, *Μαγκλαύιον*, ἀπαντήσαμεν εἰς τὸν Πτώχοπρόδρομον (Ἄτακ. I, σελ. 273). Ὅπως ἂν ἦναι, δὲν ἔχει τόπον ἐδῶ τὴν ὁποίαν ὁ Δουκάγγιος ἀλλοῦ (App. σελ. 124) φέρει μαρτυρίαν ἀπὸ τὸν Λευγκλαύιον, ὅτι τὸ Μαγκούρι εἶναι

...καὶ ἡ ἀποστολή (ἐπιστολὴ 2, σελ. 270). Ὁμοίως καὶ ἦναι, ὡς εἶχε
τόπον ἐδῶ τὴν ὁποίαν ὁ Δουκάγγιος ἄλλου (App. σελ. 124)
φέρει μαρτυρίαν ἀπὸ τὸν Λεῦγκλαύιον, ὅτι τὸ Μαγκοῦρ εἶναι
εἶδος νομίσματος Τουρκικοῦ. Ἐτι καὶ σήμερον Μαγκήρι.
βαρβαροτουρκιστὶ ὀνομάζεται τὸ χαλκοῦν νόμισμα, τὸ Γραικι-
κώτερον ὀνομαζόμενον Φόλα. Ἀλλὰ τοῦ ποιητοῦ μας οἱ σίχοι
δὲν συγχωροῦν τοιαύτην σημασίαν.

Εδῶ ο Κοραης τα μεπερδεύει λιγάκι το Μαγκηρι εἶναι μπακίρι ή μπακήρα
πληθ. μπακίρια που σημειναι τα χαλκινα μαγειρικα σκευη η τα χαμηλης αξια
χαλκα νομισματα. Οι βυζαντινες φόλεις υπηρξαν χαμηλης αξια νομισματα.

Το μαγκουριον πιθανον να ηταν το σημερινο καμουτσι ή καμουτσικι.
Ένα ξυλινο κονταρι με ένα δερματινο λουρι στο ακρο του.

Screen clipping taken: 11/9/2012 7:35 μμ

Μαγκλάβιον

Με παρομοια χρήση οπως τα γκλομπς των σημερινων αστυφυλάκων .
Τα κρατουσαν περασμενα στη ζωνη τους οι Βαρδαριώτες ή Μαγκλαβίτες

Τοιαύτα ενδύματα ερυθρά ενδύονται μεν καὶ οἱ Βαρδαριώται διὰ πανίων οὐκ ἔκ τῆς κόρτης ἀλλ ἔς οικείων ἐπὶ κεφαλῆς δὲ Περσικόν φορεμα ἀγγουρωτον ὀνομαζομενον εχον ἀντι μαργελλίων πάνιον κίτρινον. Κρεμανται δε ἐπὶ ἐπι της ζώνης ἑκάστου τούτων λωροι ὡς καλοῦσι **μαγκλάβια**, μαστίζειν τοὺς ἀξίους μαστίζεσθαι, φέροντες αἰεὶ δικανίκια. Οτε δε καβαλλικεύσει ο βασιλεύς προηγούνται καὶ φέροντες αὐτὰ (μάλλον εννοεῖται δικανίκια) ὀρθια εὐτακτοῦσι τον λαόν. Εχουσι δέ οὕτω καὶ πριμμικήριον τούτους πάλαι . Πέρσας κατὰ γένος ὄντας ο βασιλεύς μετοικίσας ἐκεῖθεν εἰς τον Βαριδάριον ἐκάθισε ποταμόν ἀφ' οὗ καὶ Βαριδαριωται ται καλοῦνται .

Αναλογοι οι ραβδουχοι (λίκτορες) της Ρώμης.

6. In the infliction of capital punishment, they sometimes signified the orders of the magistrate to the **licitor; **LICTOR, VIRO forti ADDE VIRGAS ET IN EUM LEGE primum AGE.**⁹**

Alexander Adam, James -Roman antiquities: or an account of the manners and customs of the Romans .σ.122..

ματσούκι ή ματσούκα,

ξύλο, ρόπαλο, ματσούνι

μάτσα

ρόπαλο πβλ. ματσόλα. πβλ. Ματσακουλάρω, ματσαραγκα.

μάτσο = δεσμη λουλουδιων ή ανθοδεσμη ή μπουκέτο

μάτσο λεφτά = δέσμη χατονομισμάτων (αν και τα λεπτά ήταν παντοτε κέρματα), μεταφ. μεγάλη ποσότητα. Γίναμε ένα **μάτσο** χάλια.

Στο κυπριακό ιδίωμα μια **μάτσα** χαρκιά = μια τραπουλα, δεσμη παιγνιοχάρτων. (Ανδρονίκη)

φούρκα

δικράνι, ως όργανο βασανιστηρίου πβλ. φουρκίζομαι

παράγωγο: φουρκέτα υποκ. του φούρκα από το It. forchetta = πηρούνι

fork-lift = clark περνοφόρο ανυψωτικό τροχήλατο μηχάνημα.

πιθανόν το φουρκίζομαι από το αρχ. Επ+οργίζομαι και όχι από την φούρκα-δικράνι.

Επί Τουρκοκρατίας φούρκα = αγχώνη

Συνώνυμο: Διχάλα

Φουρκέτα λέμε την επι τόπου στροφή σε σχήμα U (u-turn)

Επων: Φουρκιώτης < από την Φούρκα πιθ. Τοπωνυμιο.

ραβδί

ξύλο για το μάζεμα της ελιάς, βακτηρία

ποινή ραβδισμού

ράβδος

το μαστούνι η βακτήρια, ως σύμβολο αξιώματος

το βυζ. δικανίκιον (από το δίκη, δικαστής, δικανικός λόγος και ρήτωρ, και όχι από το δέκα δεκανίκι).

πβλ. στραταρχική ράβδος, ποιμαντορική ράβδος.

Από εδώ οι ραβδούχοι

πς'. ξαβδοῦχοι manglabitae, satellites fustibus armati, de quibus suo loco. Nicetas τὰ ὑγινοβαφή φοροῦντας ξαβδούχους in Andronico l. 2. ξαβδοφόρους vocat in huius praecessore Alexio. ducem, προεστῶτα τῶν ξαβδοφόρων, Isidorus in glossis ἀρχιραβδούχον.

Οι λεγομένοι μαγκλαβιτες στο βυζαντιο.

Κωδινός - De officialibus Palatii Constantinopolitani et de officiis magnae ecclesiae ..σ. 212

βέργα

λεπτό και χλωρό ξύλο από το λατ. virga < πιθ. Ελλ. οργάω < Φοργάω = είμαι οργισμένος (πβλ. φούρκα) >

Virgilius . και **βέρκα** (Κυπρ.)

Φράσεις

τα βρήκαμε μπαστούνια

Ισως «**βρήκαμε μπαστούνια**» δηλ. συναντήσαμε ενοπλη αντισταση ή μτφ ανυπέρβλητες δυσκολίες, πχ ροπαλοφόρους που παρεμποδίζουν το έργο μας.

Δεν γνωρίζω αν τα τραπουλόχαρτα μπαστούνια έχουν σχέση με την δυσκολία.

σαν φάντης μπαστούνι

Ισως «**σαν φάντης με το μπαστούνι**» : ήτοι αιφνίδια, απρόσμενα, από εκεί που δεν τον περιμένεις, όταν δεν τον περιμένεις. Ο φάντης = ο υπηρέτης , ο μπράβος με το μπαστούνι (μαγκούρα) εμφανίζονταν στην κατάλληλη στιγμή και επέλυε δια του αδιάσειστου αλλά και σειομένου επιχειρήματος , του μπαστουνιού, τα προβλήματα του αφεντικού του. (Συν τραμπούκος < It .Traboccare εισβάλλω).

Ετυμολογία

Από το Ιταλικό picca = αιχμή από το Δημώδες λατ. Picco: τρυπώ, κεντώ απ όπου και το λατ. picus «δρυοκολάπτης».

Ξενόγλωσσα

Λατινικά

PICA, θηλυκο του PICUS picio

Ιταλικά picca

[ted. Pike]: da una radice PIC- e BIC-, che ha il senso di pungere (v. Piccare).
Antica arme in asta. Piu corta della lancia, fornita in cima di un ferro piatto e appuntato. [Voce usata per la prima volta da Machiavelli, parlando dei Tedeschi e Svizzeri];
fig. Puntiglio; Gara.
Deriv. Appiccare; Impiccare;
Picche = uno dei quattro semi dello carte di giuoco, rappresentate da una picca; Picchiereo soldato a piedi armato di pleca; Piccone; Piccozza.

picca

prov. piga; fr. pie; spagnolo e portogalo:
iat.
(v. q. voce).
Lo stesso che Gazza. now uccello.

Γαλλικά

riquer p. riquer > riqué είδος υφάσματος με βαθουλώματα, πχ. ρίξε μια πικέ κουβέρτα γιατί το βράδυ κάνει ψύχρα.

Εγκυκλοπαιδικά

Η αιχμή ήταν ποικίλων μορφών ανάλογα με την χρήση και τον προορισμό.
βλ. εικόνες

La picca è un'arma inastata costituita da una punta metallica di varie forme e fogge montata su un'asta di legno (preferibilmente frassino), della lunghezza variabile tra i 4 e i 5 metri, il cui uso crebbe dal XII secolo in poi. La sua comparsa sui campi di battaglia sconvolse le formazioni di cavalleria che si infrangevano su queste lunghe e potenti armi, mentre un gran numero di uomini, anche poco addestrati, popolò gli scontri dell'epoca.

Vocabolario Etimologico della Lingua Italiana - Ottorino Pianigiani.

Η **πίκα** είναι ένα όπλο που αποτελείται από μια μεταλλική αιχμη διαφόρων μορφών και σχημάτων τοποθετημένων σε ένα ξύλινο κοντάρι (κατά προτίμηση λευκάς) μεταβλητού μήκους μεταξύ 4 και 5 μέτρων, η χρήση των οποίων αυξήθηκε από δωδεκάτου αιώνα. Η εμφάνισή του στο πεδίο της μάχης αναστατώνει τους σχηματισμούς του ιππικού συντρίβεται σε αυτές τις μακρές, ισχυρά όπλα, ενώ ένας μεγάλος αριθμός των ανδρών, ακόμη εκπαιδευτεί καλά, κατοικημένες περίοδο συγκρούσεων.

Παράγωγα

πικαδόρ = ταυρομάχος που τρυπάει με **πίκα** τον ταύρο για να τον ερεθίσει
picador των Ισπανικών Ταυρομαχιών

πικάντικος= αυτός που έχει γεύση έντονη, που μας τρυπάει τη γλώσσα με διασκεδαστικός με υπαινιγμούς.

πίκλες = μικρά τουρσιά που τα τρυπάμε με οδοντογλυφίδα

Αναφορές

9290.164.199

ἐννοίας. Ἐν ᾧ ἡ τοῦ Ἀρριανοῦ προγονική προσταγματολογία εἶχεν ἐκ τῆς πολυχρονίου κατ' ἀνάγκην παραμελήσεως ἀποβάλλῃ τὸ εὐληπτον καὶ ἔντονον περὶ τὸ προσαγορεύειν τοὺς ἄνδρας· «τὰ δὲ προστάγματα ΑΓΕ ΤΑ ΟΠΛΑ, ΣΙΓΑ καὶ ΠΡΟΣΕΧΕ ΤΩ ΠΑΡΑΓΓΕΛΛΟΜΕΝΩ, ΑΝΩ ΤΑ ΔΟΡΑΤΑ, ΚΑΘΕΣ ΤΑ ΔΟΡΑΤΑ, ΤΗΡΕΙ ΤΑ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΑ..... ἀλλὰ ταῦτα διὰ τε τὸ ἀσαφές καὶ τὴν ἀχρηστίαν τέως παρείδομεν», λέγει πού ὁ Αὐτοκράτωρ Λέων ὁ Σ'. Καὶ μόλις μετὰ πάροδον αἰώνων, ὅτε ἔστερεώθη πρὸς ὁμογένειαν ἡ κατάστασις καὶ καθωρίσθη καλῶς ἡ ἔθνικὴ τῶν ἐνόπλων ἀγνημάτων χροιά, ἐκελεύοντο πλέον Ἕλληνοιστί· καθάπερ μορφοῦμεν ἰδέαν ἐκ τῶν διασωθέντων καὶ ἐφ' ἱκανὸν μετὰ τὴν Ἐλωσιν χρόνον (τῷ 1634) δημοσιευθέντων προσταγμάτων ΣΤΑΘΗΤΕ, ΣΙΩΠΗΣΕΤΕ, ΠΙΑΣΕΤΕ ΤΑΙΣ ΑΝΑΜΕΣΑΔΑΙΣ ΣΑΣ, ΣΤΗΣΕΤΕ ΤΑΙΣ ΠΙΚΑΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΗΝ κ. τ. τ.

Screen clipping taken: 23/2/2012 5:49 πμ

Τα δέ προστάγματα

ΣΤΑΘΗΤΕ, ΣΙΩΠΗΣΕΤΕ, ΠΙΑΣΤΕ ΤΑΙΣ ΑΝΑΜΕΣΑΔΑΙΣ ΣΑΣ,
ΣΑΣ, ΣΤΗΣΕΤΕ ΤΑΙΣ ΠΙΚΑΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΗΝ ΚΤ.Τ.

picchio *prov. fr. e ital. pic; sp. picu*
dal *lat. PICUS* mediante un diminutivo *PICULUS* contratto per la caduta della vocale atona in *PIC'ULUS*, voce, che sembra avere comune l'origine con *PICA* gazza col *sscr. pika specie di cuculo*, e fors'anche col *gr. spiza ogni uccelletto* e specialmente il *fringuello (germanic. fink)*, col *ted. Specht picchio* (con *s* di rinforzo [cfr. *Pincione*]). Altri invece congiunge alla *rad. PIC- pungere, beccare*, essendo il picchio un uccello, che ha l'abitudine di battere colla punta del becco il tronco degli alberi (v. *Picchiare*).

Uccello insettivoro, che forma una famiglia dell'ordine de' passeracei zigodattili

picchio

Από το Λατινικό PICULUS υποκοριστικό του PICUS, είδος κόκυγος (κούκος) ή δρυοκολάπτη.

από την ΙΕ √ΠΙΚ. = κτυπώ, ραμφίζω, δίνω επανειλημμένα κτυπήματα με το ράμφος όπως ο δρυοκολάπτης ή κουκος.

Είναι γνωστή Ιταλική φράση «Fare il cuculo» που ερμηνεύεται «κάνει τον κούκο» και σημαίνει μεταφορικά: «εξαπατά την γυναίκα του άλλου». Επειδή ο κούκος αφήνει τα αυγά του σε ξένες φωλιές για να του τα κλωσήσουν.

Το εξαπατώ σημαίνει εδώ: «ριχνω, πηδάω την γυναίκα του άλλου». Φαντασθήτε τα επανειλημμένα κτυπήματα με το ράμφος που κάνει ο δρυοκολάπτης ή κούκος.

Από εδώ η φράση που λέμε για κάποιον «δεν του κάνει κούκου, δεν έχει στύση, δεν του σηκώνεται».

Αν του κάνει κούκου, τότε δεν το σχολιάζουμε, το σχολιάζει αυτός υπερβάλλοντας συνήθως.

Pica, picchio, genere di uccelli, coai dilti dal picchiare che fanno jul Ironco degli alberi col forte loro becco.
(ved. Taccola> tuccano .

cúculo *prov.* coguls; *sp.* cuco e co-
quillo; *fr.* cocu, coucou, *ant.* cou: dal
lat. CÚCULUS dimin. del raro CÚCUS for-
mato, alla pari del *gr.* ΚÓΚΚΥΧ e del *ted.*
KUCKUK e KUKUK, dal suono CU CU che
emette quest'uccello cantando (cfr. *sscr.*
kokilà, *a. slav.* kukavica, *boem.* kuka-
cka; *irland.* cuach, *armor.* kuku).

Uccelletto di colore vario, secondo la
specie, ma generalmente bigio, che ha il
singolar costume di deporre, prima di emi-
grare, le sue uova dentro i nidi altrui e
di non covarle: onde la maniera « Fare
il cuculo » che vale Insidiar l'altrui donna
(cfr. *Cuccare*).

Deriv. Cuccàre; Cuculiàre.

Screen clipping taken: 23/2/2012 6:10 πμ

bastóne *prov.* baston; *port.* bast.o:

fr. bton. Per alcuni dalla

radice stessa del *lat.* BAC-ULUM e del greco

BAK-TRON (= cello (itl.) BACAL, BACHAL

che valgono lo stesso e fan capo al *gr*

BAO, fut. BAS-o andare: propr. appoggio

nel camminare (v. Base); nia che altri piú

correttamente traggono dal *gr.* BAST-ΛΖΕΗ

sostenere, ond'anche ii b. kit. Βλστυτ ραι

(cfr. Βαστώ). — Fusto o ramo d'alberc

rimorido che serve per lo piu ad appoggiarsi

o ad difendere e difendersi: per eslens.

Quella bacchetta che si da ai supremi comandanti o magistrati in segnò

di autorita; metaf. Aiut, Appoggio, So-

stegno

Deriv. bastonare; Bastonata; Bastonatore; Bastone, bascinet

LSJ

bastóne *prov.* baston; *port.* bastão; *fr.* bâton (*illir.* bāt). Per alcuni dalla radice stessa del *lat.* BAC-ULUM e del *gr.* BAK-TRON (= celto (*irl.*) BACAL, BACHAL, che valgono lo stesso e fan capo al *gr.* BÀ-O, *fut.* BÀS-O *andare*: *propr.* appoggiare nel camminare (v. *Base*); ma che altri più correttamente traggono dal *gr.* BAST-ÀZEIN *sostenere*, ond'anche il *b. lat.* BASTUM *palc* (*cfr.* *Basto*). — Fusto o ramo d'albero rimondo che serve per lo più ad appoggiarsi o ad offendere e difendersi: per *estens.* Quella bacchetta che si dà ai supremi comandanti o magistrati in segno di autorità; *metaf.* Aiuto, Appoggio, Sostegno.

Deriv. Bastonàre; Bastonàta; Bastonatóre; Bastonatúra: Bastoncèllo-étto-íno.

[View this entry in a new window / back to top](#)

κόκκυξ , υ_γος, ό,

A. *cuckoo*, **Hes.Op.486**, *Erich.164*, **Ar.Av.504**, *Arist. HA563b14, 618a8*; sacred to Hera, **Paus.2.17.4**; *έχειροτόνησάν με—κόκκυγές γε τρεῖς*, i.e. three fellows who voted over and over again, **Ar.Ach.598**, cf. *κόκκυγες: επί ύπονοηθέντων πλειόνων εἶναι και όλίγων όντων*, *Hsch.*; *μήλον κόκκυγος*, = *κοκκύμηλον*, *Nic.Fr.87*.

2. *stammerer*, nickname of Battus, **Sch.Pi.P.4.1**.

II. a sea-fish, *piper*, *Trigla cuculus*, said to make a sound like *cuckoo*, *Hp.Int.21*, *Arist. HA535b18, 598a15*, *Numen. ap. Ath.7.309f*, *Speus. ap. eund.7.324f*, **Opp.H.1.97**.

III. = *όλυνθος*, a fig that ripens early, *Nic. Th. 854*.

IV. *Medic., os coccygis*, *Ruf.Onom.114*, *Gal.2.762*; but *τηητός κ.*, = the whole *os sacrum*, *Poll.2.183*.

V. mark on a horse's shoulder, *Hippiatr.14, 26, 115*.

Screen clipping taken: 23/2/2012 6:14 πμ

Εικόνες

ΕΙΚΟΝΑ 1. Πικα της τραπουλας , Ασος μπαστούνι

Screen clipping taken: 23/2/2012 6:06 πμ

EIKONA 2. ΑΛΕΒΑΡΔΕΣ

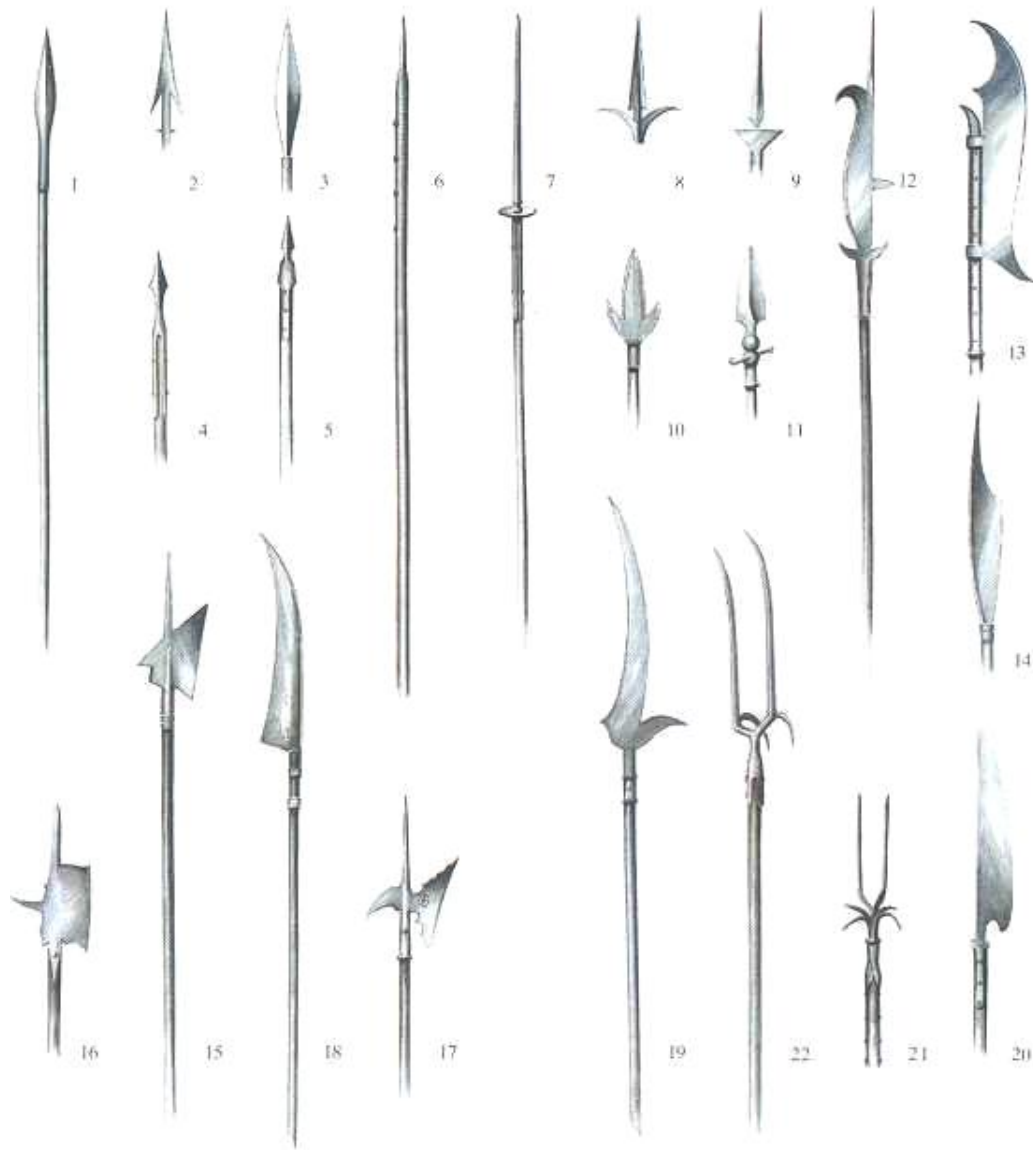
EIKONA 3

ΕΙΚΟΝΑ 4 - ΤΥΠΟΙ ΠΙΚΑΣ

εικονα 5 - ΤΡΙΦΥΛΗ ΠΙΚΑ

ΕΙΚΟΝΑ 6 ΟΝΟΜΑΣΙΕΣ

1 - Framea (V Sec.); 2 - Giavelotto normanno; 3 - Spiedo (XV Sec.); 4 - Spiedo dei mercenari; 5 - **Picca**; 6 - Lancia d'acciaio (1890); 7 - Ahlspieß o Quadrellone da breccia; 8 - Corsesca; 9 - Spiedo con arresti; 10 - Spuntone; 11 - Spuntone con arresti; 12 - Falcione; 13 - Roncola da guerra; 14 - Roncola da guerra; 15 - Alabarda svizzera (XV Sec.); 16 - Alabarda (XV Sec.); 17 - **Alabarda** (XVI Sec.); 18 - Falcione da guerra; 19 - Krakuse 20 - Guisarma; 21 - Forca con crocchi; 22 - Doppia forca;

Εικονα 7 - Ρώσοι κονταράτοι του 18^{ου} Αιώνα

Εικονα 8 Ξένες πίκες

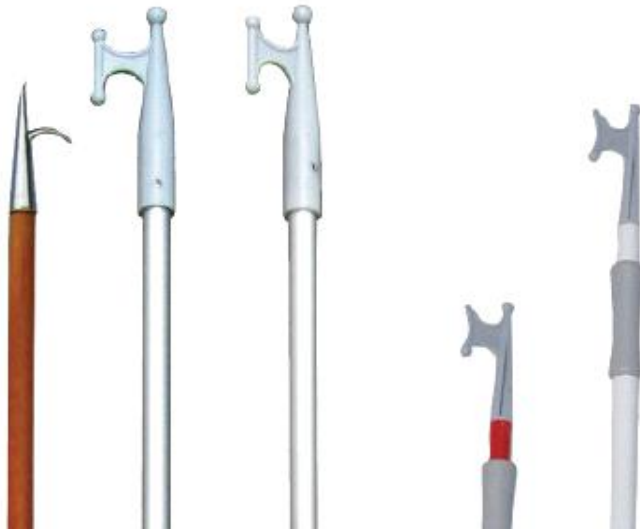

Maç
Pique
Spades
Picche
Mača
Picas
Espadas
Pik
Frunze

9203.284
Screen clipping taken: 6/4/2012 5:25 πμ

Poleaxe, Bardiche, Bill , Glaive ,Partizan, Halberd, Pike

Γαντζοι ή χέρες (σύγχρονοι ανάλογης χρήσης)

Η όπλοδόκη, **δορατοδόχη**, πυραύλοδόκη, le ratelier: d' armes, de piques, de fusils, stand for arms, boarding-pikes, muskets είναι κατασκευή φύλαξης των οπλων αυτών. (Ο σύγχρονος σπλοβαστός).
9334

Βιβλιογραφία

[Οπλα με κοντάρι](#)

Α. Στουγιαννίδη - ΒΡΕ ΖΩΟΝ! = λ. κούκος.